

صلوات شعبانیه و دعای ویژه ملائکه برای روزه داران ماه شعبان

<"xml encoding="UTF-8?">

بسم الله الرحمن الرحيم

قطره ای از دعای انیس صلوات شعبانیه

قطره ای از دعای انیس صلوات شعبانیه را با هم مرور می کنیم و بهانه ای باشد برای کسانی که ماه رجب الاصب را با خیر و برکت توام با معنویت و روزه داری پشت سر گذرانده اند و در آخرین روز رجب نیز وداع جانانه ای نموده و هم اینک در آستان ماه شعبان قرار گرفته اند.

در آستانه حلول ماه شعبان المعظم، ماه عظیم و پر خیر و برکت برآئیم؛ تا قطره ای از دعای انیس صلوات شعبانیه را با هم مرور کرده و بهانه ای باشد برای کسانی که ماه رجب الاصب را با خیر و برکت توام با معنویت و روزه داری پشت سر گذرانده اند و در آخرین روز رجب نیز وداع جانانه ای نموده و هم اینک در آستان ماه شعبان قرار گرفته اند. هم چنین فضیلت و ادعیه ملائکه را برای روزه داران ماه شعبان با هم مرور می کنیم. باشد که خود در زمره عاملان به دریای معرفت اهل بیت (علیهم السلام) باشیم.

باید دانست، کسی که از دعوت ماه شعبان آگاه شود، باید بکوشد که از دعوت شدگان خاص این دعوت گردد. در فضیلتش همین بس که امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرماید: از زمانی که ندای منادی رسول خدا (صلی الله علیه وآله) را که برای روزه این ماه ندا می کرد شنیدم، هیچ گاه روزه این ماه را از دست نداده و در تمام عمرم آن را از دست نخواهم داد؛ اگر خدا بخواهد.

درنگی با صلوات شعبانیه

یکی از اعمال این ماه عزیز خواندن صلواتی است که به صلوات شعبانیه معروف می باشد.

این صلوات شامل برکات ماه و کارهایی که باید برای رسیدن به این برکات انجام دهیم می باشد. این دعا با صلوات هایی شروع می شود که توجه به شئون نبی اکرم (صلی الله علیه و آله) و ائمه معصومین (علیهم السلام) می باشد؛ «وَجَعَلَ صَلَاتَنَا عَلَيْكُمْ وَ مَا حَصَّنَا بِهِ مِنْ وَلَائَتِكُمْ طِيبًا لِيَخْلِقَنَا وَ طَهَارَةً لِنَافْسِنَا وَ تَزَكِيَةً لَنَا وَ كَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا».

یکی از اعمال این ماه هم کثرت صلوات است. باطن صلوات تعظیم در برابر نبی اکرم (صلی الله علیه و آله) و ائمه اطهار (علیهم السلام) و شئون ایشان است که این تعظیم طریق سجده در مقابل خدای متعال می باشد.

«اللهم صل على محمد و آل محمد الفلك الجارية فى اللجج الغامرة يأمن من ركبها و يغرق من تركها»

انسان سالک می بایست در این دنیا حالت غریق داشته باشد که در روایات هم تأکید شده است در غیر این صورت انسان مبتلای به شرک می شود.

حالت غریق چگونه حالتی است؟

حالت غریق یعنی کسی که در اوج نیاز، از همه تکیه گاه ها منقطع گردیده است. این توجه مقدمه درک حضور خداوند و رسیدن به مقام اخلاص است: «فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ». (1)

انسان تا مضطر نشود و حالت غریق پیدا نکند، متکی به خدا نمی شود و تا متکی نشود در سلوک خود به نتیجه نمی رسد؛ یعنی حتی به ریاضات و عقل و عبادات خود نباید تکیه کند. وقتی این حالت در انسان شکل گرفت کشتی نجات او اهل بیت (علیهم السلام) خواهند بود.

باطن این ماه از شئون نبی اکرم (صلی الله علیه و آله) و شفاعت ایشان است. خداوند این ماه را محفوف به رحمت و رضوان خودش قرار داده و اگر انسان اهل سیر در این ماه شد پایانش رضوان الهی است.

شرط نجات چیست؟

شرط نجات، رسیدن به حالت غریق است چرا که تا احساس نیاز نکند و خود را مستغنی نداند این دستگیری اتفاق نمی افتد. عبور از همه فتنه ها و ابتلائات نیز با تکیه بر این تکیه گاه ممکن است. «اللهم صل علی محمد و آل محمد الکھف الحصین و غیاث المضطر المستکین و ملجأ الهاربین و عصمة المعتصمین» «وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْوُوا إِلَى الْكَهْفِ» ؛ (2) انسان وقتی از بت ها کناره گرفت و احساس غربت به او دست داد و جز خدا را نخواست، به کھف حصین پناه می آورد.»

اینکه سر حضرت سیدالشهدا (علیه السلام) بر سر نیزه این آیه را می خواندند: «أُمِّ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَ الرَّقِیمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا» (3) اشاره به این حقیقت دارد که واقعاً اصحاب کھف آیات عجیب خداوند نبوده اند بلکه اصحاب سیدالشهدا آیات عجیب بوده اند که در این فتنه به کھف حصین یعنی سیدالشهدا پناه آورده اند.

غیاث المضطر المستکین: غوثی که خداوند برای دستگیری مضطربین قرار داده است ائمه معصومین (علیهم السلام) هستند. این اضطرار و اعتزال از مراحل متکامل سیر و سلوک معنوی انسان مؤمن است که ترکیبی از خوف و عجز است. این حالت را باید در همه احوال زندگی داشته باشیم چرا که حقیقتاً فقیر هستیم. کسی که ملتفت به این فقر مستمر خودش نیست دنبال پناهگاهی هم نیست.

ملجاء الهاربین: اگر برای انسان هرب حاصل شد از شیطان و اهوای نفس خود به این ملجاء می رسد.

عصمة المعتصمین: انسان باید در همه امور خود اهل اعتصام و توکل باشد حتی در خودسازی و سلوک خود. مشکل اساسی نرسیدن به اضطرار واقعی است!

بنابراین مشکل ما در این است که به حالت اضطرار و هارب و مستکین و معتصمین نرسیده ایم که اگر برسیم معصومین (علیهم السلام) را به عنوان کھف و غیاث و ملجاء و عصمت خواهیم یافت.

باطن ماه شعبان را درک کنیم!

این صلوات ها مقدمه این نکته پایانی صلوات ها است: «هذا شهرُ نبیک سیدُ رسلک شعبان الذی حَفَفْتَهُ بِالرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ الذی کان رسولُ اللَّهِ (صلی اللَّهُ علیه و آله و سلم) یدأبُ فی صیامه و قیامه فی لیلِیه و ایامه بخوعاً لک فی اکرامه و اعزازه الی محلِّ همامه» دعای بسیار پر محتوایی است.

ماه شعبان و صلوات شعبانیه!

باطن این ماه از شئون نبی اکرم (صلی الله علیه و آله) و شفاعت ایشان است. خداوند این ماه را محفوف به رحمت و رضوان خودش قرار داده و اگر انسان اهل سیر در این ماه شد پایانش رضوان الهی است.

رضوان چه مقامی است!

رضوان؛ مقامی فوق همه مقامات بهشت است: «وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ» (4) و باید دانست که این مقام رضوان بدون شفاعت و دستگیری اهل بیت (علیهم السلام) بدست نمی آید: «بکم یسلک الی الرضوان» چه کنیم تا به رحمت و رضوان این ماه برسیم؟ «اللهم فاعنا علی الاستئان بسنته فیه و نیل الشفاعه لدیة» ما باید تمسک کنیم به سنت حضرت و مُسْتَنّ به این سنت بشویم که در سایه این تمسک به شفاعت حضرت برسیم و این استئان به سنت باعث می شود که خود را در معرض رحمت این ماه قرار دهیم.

چه شفاعتی را در خواست می کنیم!؟

«اللهم اجعله لی شفیعاً مشفعاً» شفیعی است که شفاعتش مقبول است، «و طریقاً الیک مهیئاً و اجعلنی له مُتبعاً حتی القاک یوم القیامة راضیاً و عن ذنوبی قاضیاً قد اوجبت لی منک رحمةً و الرضوان».

طریق و واسطه همه عالم نبی اکرم (صلی الله علیه و آله) است و تبعیت، لازمه این سیر و سلوک است.

یوم القیامة راضیاً؛ اشاره به همان مقام رضوان است.

عن ذنوبی قاضیاً..: مقام شفاعت حضرت که به وسیله آن به رحمت و رضوانی که محفوف به این ماه است می رسیم.

«و انزلتنی دار القرار و محل الاخیار»

اخیار دسته ای هستند که به صورت مستقیم برخوردار از نور حضرات هستند؛ انتم نور الاخیار.

آمده است که در هر روز شعبان در وقت زوال (وقت ظهر شرعی) و در شب نیمه آن این صلوات را که از حضرت زین العابدین (علیه السلام) روایت شده خوانده شود.

دعای ویژه ملائکه برای روزه داران شعبان

از عبادت هایی که در ماه شریف شعبان فراوان به آن سفارش شده، روزه است. روزه در این ماه می تواند روزه قضای سال های گذشته خود انسان یا به نیابت، روزه قضای یکی از عزیزان و بستگانی باشد که از دنیا رفته است یا روزه ای مستحبی باشد که فرد برای رسیدن به اجر الهی آن را می گیرد. در هر صورت، روزه در این ماه از سفارش و ثواب کم نظیری برخوردار است و به هر کدام از این نیتها که باشد آن پاداش ویژه را خواهد داشت. آنچه در ادامه می آید احادیثی است گهربار در مورد ارزش و پاداش روزه ماه شعبان که از کهن ترین منابع روایی استخراج و با دقت خاصی به فارسی روان، ترجمه گردیده است.

دعای ویژه ملائکه برای روزه داران پنج شنبه

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «تَتَزَيَّنُ السَّمَاوَاتُ فِي كُلِّ خَمِيسٍ مِنْ شَعْبَانَ...» در هر پنج شنبه ماه شعبان آسمان ها را تزیین می کنند. ملائکه عرضه می دارند: پروردگارا! روزه داران امروز را ببخش و بیامرزد و دعای آنها را اجابت کن. (5)

در ادامه فرمودند: هر کس تنها یک روز از این ماه را روزه بگیرد «حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ؛ خداوند بدن او را بر آتش جهنم حرام می کند.» (6)

پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله)، شفیع روزه دار شعبان

امام رضا (علیه السلام) فرمودند: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) يُكْثِرُ الصِّيَامَ فِي شَعْبَانَ؛ رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در ماه شعبان بسیار روزه می گرفت و اگر همسران آن حضرت روزه قضایی (7) از ماه رمضان گذشته داشتند آن را تا ماه شعبان به تاخیر می انداختند تا مبدا نیاز حضرت را رد کنند.» رسول خدا (صلی الله علیه و آله) مرتب می فرمودند: شعبان ماه من است و برترین ماه های خدا بعد از ماه رمضان است؛ پس هر کس یک روز از آن را روزه بگیرد من در قیامت شفیع او خواهم بود. (8)

در روایت دیگری امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ شَعْبَانَ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ؛ هر کس

سه روز از شعبان را روزه بگیرد بهشت بر او واجب شده و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در قیامت شفیع او خواهد بود.» (9)

باز در روایت دیگری رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «شَعْبَانُ شَهْرِي وَ شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ؛ شعبان ماه من است و ماه رمضان ماه خداست. هر کس روزی از ماه مرا روزه بگیرد من در قیامت شفیع او خواهم بود و هر کس دو روز آن را روزه بگیرد گناهان گذشته او بخشیده می شود و اگر کسی سه روز آن را روزه گرفت به او گفته می شود اعمال خودت را از سر گیر.» (10)

روزه شعبان، روزه پیامبران و پیروان آنها

امام باقر (علیه السلام) فرمودند: «إِنَّ صَوْمَ شَعْبَانَ صَوْمُ النَّبِيِّينَ وَ صَوْمُ أَتْبَاعِ النَّبِيِّينَ؛ روزه شعبان، روزه پیامبران و پیروان آنهاست. پس هر کس در ماه شعبان روزه بگیرد پس به این ندای رسول خدا (صلی الله علیه و آله) لبیک گفته که فرمودند: خداوند رحمت کند کسی را که مرا در ماهم یاری کند.» (11)

چهل حاجتی که از روزه دار دوشنبه و پنج شنبه برآورده می شود

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «مَنْ صَامَ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَ الْخَمِيسِ مِنْ شَعْبَانَ؛ هر کس روز دوشنبه و پنجشنبه شعبان را روزه بگیرد؛ بیست حاجت دنیایی و بیست نیاز آخرتی او برآورده می شود.» (12)

رحمت، آمرزش و لطف ویژه الهی بر روزه داران شعبان

امام رضا (علیه السلام) فرمودند: «مَنْ صَامَ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ وَ جَبَّتْ لَهُ الرَّحْمَةُ؛ هر کس روز اول شعبان را روزه بگیرد رحمت الهی برایش حتمی می شود و هر کس دو روز از ماه شعبان را روزه بگیرد، به طور قطع در روز قیامت، رحمت، آمرزش و کرم الهی شامل حال او خواهد شد.» (13)

رو به راه شدن وضع معیشتی و محفوظ ماندن از شر دشمنان به برکت روزه شعبان

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «صِيَامُ شَعْبَانَ دُخْرٌ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ روزه شعبان، اندوخته ایست برای روز قیامت. اگر بنده ای در ماه شعبان زیاد روزه بگیرد به طور قطع خداوند متعال وضع معیشتی او را رو به راه کرده و او را از شر دشمنانش حفظ می کند.» آنگاه فرمودند: کم ترین پاداشی که نصیب روزه دار یک روزه شعبان می شود این است که بهشت بر او واجب می شود. (14)

توصیه جدی امام صادق (علیه السلام) به شیعیان در مورد روزه شعبان

زید شَحَام می گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: آیا کسی از نیاکان شما در ماه شعبان روزه می گرفت؟ فرمودند: «نَعَمْ كَانَ آبَائِي يَصُومُونَهُ وَ أَنَا أَصُومُهُ وَ أَمْرُ شِيعَتِي بِصَوْمِهِ؛ بله، در این ماه هم پدران من روزه می گرفتند هم من روزه می گیرم و هم به شیعیانم توصیه می کنم که از روزه این ماه غفلت نکنند. هر کس از شما شیعیان روزه های ماه شعبان خود را به ماه رمضان ختم کند قطعاً خدا دو بهشت به او می دهد (15) و هر شب به هنگام افطار فرشته ای از عرش او را ندا می دهد که تو پاک شدی؛ بهشت گوارای تو باد و تو را همین بس که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را بعد رحلتش شادمان کردی. (16)

روزه شعبان، داروی وسوسه های درونی و آشفتگی های روحی

امام صادق (علیه السلام) فرمود امیرالمومنین (علیه السلام) در جلسه ای با اصحابش برای آبادی دین و دنیای مومن چهارصد نکته به آنها آموختند که یکی از آن نکات این است: «صَوْمُ شَعْبَانَ يَذْهَبُ بِوَسْوَاسِ الصَّدْرِ وَ بَلَابِلِ الْقَلْبِ؛ روزه ماه شعبان وسوسه های درونی و پریشانی خاطر و آشفتگی های قلبی را از بین می برد.» (17)

پینوشت ها:

(1) عنکبوت/65.

(2) کهف/16

(3) کهف/9

(4) توبه/72.

(5) حر عاملی، وسائل الشیعة 8/104.

(6) حر عاملی، وسائل الشیعة، 10/493.

(7) کسی که روزه قضا بر عهده اوست نمی تواند روزه مستحبی بگیرد.

(8) فضائل الأشهر الثلاثة، ص 55، ح33.

(9) فضائل الأشهر الثلاثة ص 61 ح42.

(10) الأمالی للصدوق، ص 19، مجلس6، ح 1.

(11) المقنعة ص 37.

(12) إقبال الأعمال ص68.

(13) فضائل الأشهر الثلاثة، ص 5، ح31.

(14) الأمالی للصدوق، ص16، مجلس5، ح1.

(15) تعبیر «دو بهشت»، تعبیری است که در سوره الرحمن آیات 46 آمده است: «وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٌ» و برای کسی که از مقام پروردگارش بترسد دو بهشت است. در اینکه این دو بهشت چه هستند مفسران قرآن کریم سخنها گفته اند اما نظری را که علامه طباطبایی ره آن را می پسندد این نظر است که: یک بهشت را به خاطر استحقاقی که شخص بهشتی دارد به او می دهند، و یک بهشت دیگر را فقط به عنوان تفضل ارزانیش می دارند.(المیزان، 19/109)

(16) المقنعة، ص37.